

קנינים דחזקה ושטר חשיב כסף בפחות
משה פרוטה, מה שאין כן בגזל ובהודאה
דבעינן פרוטה דבבציר מהכי לא קפדי,
ואתתא נמי לא מקנייא וכו', ועיין מה
שכתבתי בסמוך על מה שכתבו התוס',
בד"ה כשם וכו', ופשוט.

ברש"י ד"ה מאי משמע וכו'. ולכאורה
פירושו דאם פרצו באשת איש
מישתעי אם כן שפיר דייקנן דעל כן
עלה קאי, וכדמסיק מדלא כתיב ופרצו,
ולפירושו האי מאי משמע בניחותא היא
וסימא דמילתא דר' יוחנן היא, ומקשה
הש"ס ואימא וכו' דאכתי לא אתפרש
לן טעמא דר' יוחנן, דלפי זה משמע
דלאו אכל חדא וחדא קאי על כן, וכן
משמע קצת ממה שכתב גם כן בד"ה
ע"כ, וקשה דמדשני לא סלקא דעתיה
דכתיב וכו', משמע דסבירא ליה דעל
כן קאי אכל חדא וחדא, וכמו שפירש
רש"י עצמו בד"ה כי מפני וכו' דאכל
חדא קאמר, ור' יוחנן הדר מקשה ואימא
אלא לחוד וכו' ומשני מי כתיב וכו',
משמע דאכתי קאי בשנוייא קמא, מדלא
קאמר אלא מדלא כתיב ופרצו¹²³⁴⁵⁶⁷, ואם
כן אפילו אי לא הוה משמע דפרצו
באשת איש, מכל מקום הא אשת איש
כתיבא בהדיא בקרא ונאוף שאין נאוף
אלא באשת איש, ועל כן אכל חדא
וחדא

דקידושי אשה להכי נקט להא דקרקע
בכשם וכו', אם כן יליף קיחה קיחה
ואפילו הכי נקט לכשם, כיון שהוא
פשוט שמפורש במשנה ודו"ק.

בגמ' אמרו ליה והתניא אע"פ שאין אשה
וכו'. יש להקשות למאי דהוה
סלקא דעתיה דלאו בחליפין מיירי, תיקשי
ליה ברייתא גופא באשה אמאי אין
נקנית בפחות משה פרוטה^{ע"ה}, ולפי
רש"י לעיל דף ג' ע"א ניהא^{ע"ה}, אבל
לפירוש תוס' שם ולפי גרסתם שם בד"ה
ואשה וכו' קשה, ואין לתרץ דהוה סלקא
דעתיה דרב אסי מיירי אפילו בחליפין,
אבל פשיטא ליה דהך ברייתא בחליפין
מיירי, ומהדר להו כי תניא ההיא וכו'
וכי קא אמינא אנא בקנין דלאו דחליפין,
דאם כן תיקשי לפי האמת אמאי לא
מוקי נמי הך דרב אסי בחליפין דפירות,
אלא מאי אית לך למימר דהך דרב אסי
לא מצינן לאוקומה בחליפין, דאם כן
הוה משמע דפחות משה פרוטה הוא
דאין נקנית אבל בפרוטה נקנית בחליפין
כמו בקרקע, אלא על כרחך דפשיטא
להו דלאו בחליפין מיירי, אלא דהוה
סלקא דעתיה דברייתא מיירי בזביני.
אלא נראה דהוה סלקא דעתיה דהאי
תנא יליף קנין כסף באשה מוצאה חנם,
וכמו שכתבו גם כן התוס' בסמוך לרב
אסי גופיה, וסבירא ליה דבקרקע כיון
דאין כוונתו אלא להקנות כמו בשאר

דבעינן למיגרס. אולם הריטב"א גרס "אלא",
ובשיטה לא נודע למי הוסיף דאף אי לא גרסינן
לה, אבל הא מיהת ביאור דברי הגמ' הוא כאילו
נכתב "אלא". ועיין עוד בעצמות יוסף.

ע"ה. כן הקשה ברשב"א, ובעצמות יוסף.
רעו. והרשב"א תירץ כן דאשה בפחות משה פרוטה
לא מיקניא נפשה. ועיין עוד במהרש"א.
רעו. וכן היא הגירסא שלפנינו, וכן נקט המהרש"א

קאירע¹²³⁴⁵⁶⁷. [ויש לפרש דאי לא הוה משמע
אלא מונאוף, על כרחך דחקינן לקרא
דאלה לחוד והנך לחודיהון כדהוה סלקא
דעתיה דמקשה, שהרי בדור המבול גם
כן היה ניאוף, אבל אי פרצו וכו' מיירי
באשת איש מצינן לאוקמי קרא כפשטיה,
שמפני שהרבו ממזרים אבלה הארץ,
ומה שפירש דקאי וכו' אאשת איש,
פירוש אאשת איש לחודה). לכן נראה
לפרש¹²³⁴⁵⁶⁷ דמה שכתב בסוף הדיבור דקאי
על כן תאכל אאשת איש, פירוש דאאשת
איש לחוד כתיב על כן, דאי פרצו ודמים
בדמים וכו' לאו באשת איש מישתעי
קרא, על כרחך דונאוף לחוד אין קשים,
שהרי גם דור המבול מנאפים היו ובמה
קשים יותר מדור המבול¹²³⁴⁵⁶⁷, ואם כן צריך
לומר דאלה לחוד והנך לחודיהון, וכדהוה
סלקא דעתיה דמקשה, אבל השתא
דמתרגם רב יוסף דפרצו ודמים וכו'
באשת איש מישתעי קרא, ומילתא יתירא
הות בהו, אם כן שפיר מוקמינן קרא
דעל כן אונאוף וכו' כפשטיה, דאין וא'ו
של ונאוף מוספת על ענין ראשון,
וכדמסיק מדלא כתיב ופרצו לאורויי
דאהא לחוד קאי על כן, וכיון דעל כרחך
וא'ו דונאוף דבסיפא דקרא במקום או,
וכן וא'ו דברישא דקרא, אם כן מכל

מקום משמע דכוליה קרא להכי הוא
דבכל חדא וכו', וגנוב צריך לומר דבגנוב
נפשות מיירי, וקרא דוכחוש נראה ודאי
דלאו מילתא באנפי נפשה היא אלא
אאלה קאי, ופירוש שנשבע על שקר,
זהו מה שנראה לי בישוב דבריו. ויותר
היה נראה לפרש דש"ס מקשה דמאי
משמע דהמורים הם קשים וכו' ובהו
מישתעי קרא דעל כן, ומסיק כדמתרגם
מולידין וכו' והיינו במורים וכו', דבנאוף
מסתמא אין מולידין דאשה מזנה מתהפכת
היא ואין מצוי אלא במיעוט, וקרא כתיב
פרצו שהרבו ממזרים שהתירו אשת איש
לשוק וזה בא ונושאה ומוליד הימנה,
ולכך קשים יותר וכו', שאע"פ שבדור
המבול היה ניאוף, האי דפרצו לא הואי,
שאין דרך המנאף אלא באקראי באישון
לילה ואפילה, מה שאין כן הכא שעל
ידו נשאת לשוק¹²³⁴⁵⁶⁷.

בגמ' וכתיב על כן תאכל הארץ וכו'.
עיין פירוש רד"ק. ואע"ג דהתם
מתו והכא גלו, מכל מקום לגבי ארץ
ישראל הכא קשים יותר, דמכל מקום
אבלה מבלי עובר. אי נמי התם בדור
המבול השחית כל בשר מה שאין כן
הכא.

תירץ דבדור המבול לא באו על אשת איש
אלא על פנויות, וכבר תמחו עליו מהא דאיתא
להדיא בבראשית רבה פרשה כ"ו ה"ט דבאו אף
על אשת איש, וכן הקשה הרא"ם שם מסוגיין.
ועיין עוד בפני יהושע. והרש"ש כתב דכיון דבני
נח אין לו אישות, אם כן נמצא שלא הרבו
ממזרים, ואפשר דזו היא כוונת הראב"ד דלא
חשיב שבאו על אשת איש.

רע. כן הקשה המהרש"א, ועיין במה שתירץ.

רעט. עיין בזה ברש"ש.

רפ. כן הקשה הריטב"א, והשיטה לא נודע למי,
וכן הוא במהר"י בירב בשם הראב"ד.

רפא. עיין בריטב"א דהוא תירץ דכיון שחטאו בה
בדור המבול ונענשו עליה, והם חזרו ושנו
בחטאתם ראוי להחמיר בעונשם. והראב"ד (שם)